

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2021. gada 6. septembrī

Satversmes tiesas 4. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Gunārs Kusiņš, tiesneši Artūrs Kučs un Anita Rodiņa,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 147/2021),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs pēc būtības lūdz Satversmes tiesu atzīt Ceļu satiksmes likuma 71. panta otro daļu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 90. pantam, 91. panta pirmajam teikumam un 92. panta otrajam teikumam, kā arī attiecībā uz Pieteikuma iesniedzēju par spēkā neesošu no spēkā stāšanās brīža.

2. Apstrīdētā norma nosaka:

„Par tāda transportlīdzekļa izmantošanu ceļu satiksmē, par kuru nav veikta tā īpašnieka civiltiesiskās atbildības obligātā apdrošināšana, piemēro naudas sodu mopēda vadītājam no sešām līdz vienpadsmit naudas soda vienībām, cita transportlīdzekļa vadītājam – no septiņpadsmit līdz divdesmit četrām naudas soda vienībām, kravas automobiļa, kura pilna masa pārsniedz 12 tonnas, un autobusa, kura pilna masa pārsniedz 12 tonnas, īpašniekam (valdītājam, turētājam) – fiziskajai vai juridiskajai personai – no astoņdesmit līdz simt četrdesmit naudas soda vienībām, bet cita transportlīdzekļa īpašniekam (valdītājam, turētājam) un tirdzniecības uzņēmumam (komersantam), ja transportlīdzeklis nodots

tirdzniecībā, – fiziskajai vai juridiskajai personai – no septiņdesmit līdz simt trīsdesmit naudas soda vienībām.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu kolēģija var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma normu atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam persona ir tiesīga iesniegt pieteikumu Satversmes tiesai tai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs tika saukts pie administratīvās atbildības par apstrīdētajā normā paredzēto administratīvo pārkāpumu. Pārkāpums tika fiksēts ar tehniskajiem līdzekļiem, neapturot transportlīdzekli. Tādēļ saskaņā ar Administratīvās atbildības likuma 161. pantu un 162. panta pirmo un trešo daļu Pieteikuma iesniedzējam kā konkrētā transportlīdzekļa īpašniekam tika noteikts minimālais naudas sods, kas apstrīdētajā normā paredzēts cita transportlīdzekļa (kas nav kravas automobilis vai autobuss, kura pilna masa pārsniedz 12 tonnas) īpašniekam, proti, 70 naudas soda vienības.

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka ar apstrīdēto normu ir aizskartas viņam Satversmes 90. pantā un 92. panta otrajā teikumā noteiktās pamattiesības, jo tā neesot pietiekami skaidra un tādēļ viņš nevarēja paredzēt, kāds sods var tikt piemērots par tajā paredzēto administratīvo pārkāpumu. Turklāt apstrīdētā norma

ļaujot noteikt sodus par vienu un to pašu pārkāpumu atšķirīgā apmērā atkarībā no tā, vai pārkāpums fiksēts ar tehniskiem līdzekļiem, neapturot transportlīdzekli, kā arī atkarībā no tā, vai pie administratīvās atbildības saucamā persona ir transportlīdzekļa īpašnieks. Tādējādi ar apstrīdēto normu esot pārkāpts arī Satversmes 91. panta pirmajā teikumā ietvertais vienlīdzības princips.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro daļu persona ir tiesīga iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi tad, ja tā ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī šādu iespēju nav.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs pārsūdzēja administratīvā pārkāpuma lietā pieņemto Valsts policijas amatpersonas lēmumu augstākai amatpersonai, pārsūdzēja augstākas amatpersonas lēmumu tiesā, kā arī pārsūdzēja pirmās instances tiesas spriedumu apelācijas kārtībā. Apelācijas instances tiesa nolēma atteikties ierosināt apelācijas tiesvedību pēc Pieteikuma iesniedzēja apelācijas sūdzības. Šis apelācijas instances tiesas lēmums nav pārsūdzams. Tātad Pieteikuma iesniedzējs ir izmantojis visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtais daļas pirmajam teikumam konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās.

Konkrētajā gadījumā termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai skaitāms no [datums], kad tika pieņemts un stājās spēkā apelācijas instances tiesas lēmums par atteikšanos ierosināt apelācijas tiesvedību. Pieteikums saņemts Satversmes tiesā 2021. gada 5. augustā. Tādējādi minētais termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā un ceturtais daļas pirmajā teikumā noteiktajām prasībām.

7. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktam pieteikumā jānorāda tā juridiskais pamatojums. Juridiskais pamatojums Satversmes tiesas likuma izpratnē nozīmē juridisko argumentāciju, kurā pamatota apstrīdētās normas neatbilstība katrai pieteikumā norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai.

7.1. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 90. pantam un 92. panta otrajam teikumam, jo tā neesot pietiekami skaidra un paredzama.

Satversmes 90. pantā citastarp ietverti tiesību normu kvalitātes kritēriji, atbilstoši kuriem ikvienai tiesību normai jābūt pieejamai, kā arī pietiekami skaidrai un paredzamai. Satversmes 92. panta otrajā teikumā lietotais jēdziens „likums” ietilpst 90. pantā ietvertajā jēdzienā „tiesības”. Tādēļ Satversmes tiesa ir vairākkārt vērtējusi tiesību normu atbilstību Satversmes 92. panta otrajam teikumam kopsakarā ar 90. pantu (*sk. Satversmes tiesas 2019. gada 21. februāra sprieduma lietā Nr. 2018-10-0103 13.1 un 13.2. punktu un 2021. gada 19. februāra sprieduma lietā Nr. 2020-23-01 11. un 12. punktu*).

Pieteikumā uzsvērts, ka apstrīdētā norma esot formulēta neskaidri un gramatiski to esot iespējams interpretēt citādāk, nekā konkrētās administratīvā pārkāpuma lietas ietvaros to interpretējušas Valsts policijas amatpersonas un tiesas. Pieteikuma iesniedzējs savu viedokli balsta uz [iestāde] atzinumu, kas sniegts pēc viņa pieprasījuma.

Satversmes tiesa jau iepriekš ir atzinusi, ka tiesību normas skaidrība un paredzamība ir vērtējama, pamatojoties uz tās interpretāciju. Proti, tiesību norma ir atzīstama par neskaidru tad, ja ar interpretācijas metožu palīdzību nav iespējams noskaidrot tās patieso jēgu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2019. gada 21. februāra sprieduma lietā Nr. 2018-10-0103 13.1. punktu*). Gramatiskā metode ir tikai viena no interpretācijas metodēm, un nav pareizi vadīties vienīgi pēc tiesību normas vārdiskās jēgas (*sk. Satversmes tiesas 2015. gada 14. oktobra sprieduma lietā Nr. 2015-05-03 13.1. punktu*). Tiesību normu saturiskā tvēruma noskaidrošanā ir jāizmanto visas interpretācijas metodes – gramatiskā, vēsturiskā, sistēmiskā un teleoloģiskā. Tikai visu šo metožu pielietošana ļauj nonākt pie tiesību normas interpretācijas rezultāta (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2020. gada 24. septembra sprieduma lietā Nr. 2019-22-01 18. un 22.1. punktu*). Turklāt tiesību norma var būt pietiekami skaidra un paredzama arī tad, ja tās satura noskaidrošanai personai var būt nepieciešama atbilstoša juridiskā palīdzība (*sk. Satversmes tiesas 2019. gada 21. februāra sprieduma lietā Nr. 2018-10-0103 18.1. punktu*).

Pieteikumā ir citētas Satversmes tiesas nolēmumu atziņas par Satversmes 90. pantā un 92. panta otrajā teikumā ietvertajiem tiesību normu skaidrības un paredzamības kritērijiem. Pieteikuma iesniedzējs vispārīgi norāda, ka apstrīdētās normas saturu nevar noskaidrot tās interpretācijas ceļā, kā arī vairākkārt uzsver, ka

tās saturs viņam nav saprotams. Tomēr pieteikumā nav sniegts Satversmes tiesas judikatūrai atbilstošs juridiskais pamatojums tam, ka persona nevarētu noskaidrot apstrīdētās normas saturu tās interpretācijas ceļā, pielietojot visas interpretācijas metodes un, ja nepieciešams, saņemot atbilstošu juridisko palīdzību.

7.2. Pieteikuma iesniedzējs pēc būtības uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst arī Satversmes 91. panta pirmajā teikumā ietvertajam vienlīdzības principam.

Satversmes tiesa, pārbaudot tiesību normas atbilstību Satversmes 91. panta pirmajā teikumā ietvertajam vienlīdzības principam, izvērtē: 1) vai un kuras personas (personu grupas) ir salīdzināmas un vai tās atrodas vienādos vai atšķirīgos apstākļos; 2) vai apstrīdētā norma paredz vienādu attieksmi pret atšķirīgos apstākļos esošām personām vai arī atšķirīgu attieksmi pret vienādos apstākļos esošām personām; 3) vai šāda attieksme ir noteikta ar pienācīgā kārtībā pieņemtu tiesību normu; 4) vai šādai attieksmei ir objektīvs un saprātīgs pamats, proti, vai tai ir leģitīms mērķis un vai ir ievērots samērīguma princips (*sk. Satversmes tiesas 2020. gada 2. novembra sprieduma lietā Nr. 2020-14-01 8. punktu*).

Pieteikumā vispārīgi norādīts, ka vienlīdzības principam neatbilst tāda apstrīdētās normas interpretācija, atbilstoši kurai transportlīdzekļa īpašniekam, kas pārkāpuma brīdī vada transportlīdzekli, būtu nosakāms lielāks sods nekā transportlīdzekļa vadītājam, kas nav transportlīdzekļa īpašnieks. Pieteikuma iesniedzējs vien vispārīgi apgalvo, ka nav skaidrs šādas interpretācijas rezultātā radītas atšķirīgās attieksmes iemesls. Taču pieteikumā nav sniegts Satversmes tiesas judikatūrai atbilstošs juridiskais pamatojums par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 91. panta pirmajā teikumā ietvertajam vienlīdzības principam.

7.3. Pieteikumā ietverti arī Pieteikuma iesniedzēja iebildumi pret apstrīdētās normas piemērošanu atbilstoši Administratīvās atbildības likuma 162. panta pirmajā un otrajā daļā paredzētajiem administratīvā soda piemērošanas nosacījumiem. Taču šie apsvērumi pēc būtības ir vērsti pret minēto Administratīvās atbildības likuma normu regulējumu, nevis apstrīdēto normu, un tādēļ šie apsvērumi nevar kalpot par pamatu apstrīdētās normas satversmības izvērtēšanai.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 4. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 147/2021).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

Gunārs Kusiņš